MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Olympialaiset ovat osoittaneet, että urheilussa vaikein laji on positiivisuus. **REETTA PAUNONEN SAVON SANOMISSA**

Itella ei voi muuttaa lakia

Eduskunnan vuonna 2011 hyväksymän uudistetun postilain taustalla oli EU:n direktiivi, jonka mukaan jäsenmaiden oli mahdollistettava postikilpailu.

Periaatteessa kilpailu postin jakamisessa on ollut mahdollista jo vuodesta 1994 lähtien. Kilpailua ei syntynyt, koska kilpailijoiden olisi pitänyt osallistua Itellan yleispalveluvelvoitteen rahoitukseen liikevaihtoon ja jakelualueen asiakastiheyteen perustuvalla maksulla.

Uudistetusta postilaista tällaista velvoitetta ei ole, mutta Itellan yleispalveluvelvoite säilyi. Sen pitää edelleen jakaa ja kerätä postia viitenä päivänä viikossa koko maan alueella.

Itellan kannalta kilpailutilanne on lähtökohtaisesti mahdoton. Lakia säädettäessä liikenneministeri Suvi Lindén (kok.) myönsikin, että laki mahdollistaa sen, että markkinoille tulevilla yrityksillä on mahdollisuus kuoria kermat päältä.

Epäilyistä huolimatta Lindén uskoi, ettei laki heikennä postipalvelujen laatua haja-asutusalueilla, vaikka esimerkiksi postitoimipaikkoja ei tarvitse olla jokaisessa kunnassa. Lain mukaan riittää, kun posti löytyy kohtuullisen matkan päästä. Kohtuullisuuden määritelmää on jouduttu eri puolilla Suomea venyttämään äärimmilleen ja jopa yli.

Postitoimipaikkojen lukumäärän romahtamisen lisäksi postin jakelu on pahoissa vaikeuksissa. Itella käynnisti hiljattain ytneuvottelut, joiden seurauksena jopa 1 200 postinjakajaa saattaa menettää työnsä.

Neuvottelut ovat jatkoa jo pitkään Itellaa vaivanneelle rakennemuutokselle. Viime vuoden aikana Itella vähensi yli 600 työpaikkaa.

Kannattavuusvaikeuksien kanssa painiva Itella pyrkii paikkaamaan talouttaan irtisanomisten lisäksi nostamalla lehtien jakeluhintoja rajusti. Hintojen korotukset ovat liikkuneet 10 ja 90 prosentin välillä. Korotusta perustellaan vähentyneellä jakelumäärällä.

On aivan selvä, ettei sanomalehtien tiukalla olevat taloudet kestä esitetyn suuruisia korotuksia. On hyvä, että Itella on esittänyt lehdille uusia yhteistyökuvioita jakelussa. Vaikka lehdet eivät kuulukaan yleispalveluvelvoitteen piiriin, ilman niitä kirjeiden ja pakettien jakelu tulisi todella kalliiksi.

Ministerin Pekka Haaviston (vihr.) mielestä postinjakelu on yhteiskunnan perustehtävä.

Keskustelussa on väläytelty mahdollisuutta, ettei postia tarvitsisi jakaa viitenä päivänä viikossa. Ajatus on kuolleena syntynyt, koska Itellankin pitää noudattaa lakia. Lakia ei ole syytä muuttaa.

Valtion omistajaohjauksesta vastaavan ministerin Pekka Haaviston (vihr.) mielestä postinjakelukin on tärkeä peruspalvelu. Haaviston mukaan yleispalveluvelvoite on eduskunnan asettama, eikä Itella voi sitä omin päätöksin muuttaa. Jos Itella ei selviä velvoitteestaan, pitää valtiovallan tulla apuun. (MT 17.2.)

Haavisto on oikeassa. Postilain mukaan valtio tulee apuun, jos haja-asutusalueiden postin jakelussa tulee Itellalle kohtuuttomia kustannuksia. Eduskunnan on nyt vastattava huutoonsa ja huolehdittava postin jakelun sujumisesta. Kustannuksia ei voi loputtomasti siirtää asiakkaille.

Postilain noudattamisen lisäksi kysymys on perustuslain määräyksestä, jonka mukaan kansalaiset ovat tasa-arvoisia. Kansalaisten tasavertaisuus edellyttää muun muassa, että he saavat postinsa kohtuullisin kustannuksin asuinpaikasta riippumatta.

Kansalaisten eli omistajien etua Itellassa valvoo valtaosin kansanedustajista koostuva hallintoneuvosto. Sen pitää huolehtia, ettei Itella unohda perustehtäväänsä ja vaatia eduskunnalta tehtävän hoidon edellyttämät resurssit.

Postinjakelu on tärkeä peruspalvelu.

Mallia Itä-Suomesta

Suomi, EU ja vähän koko maailmakin pinnistelevät eroon fossiilisista energialähteistä. Uusiutuvalle energialle asetetaan kunnianhimoisia tavoitteita, joiden avulla ilmaston lämpeneminen tulisi saada hallintaan.

Suomi on edelläkävijä – jo noin kolmannes käyttämästämme energiasta on uusiutuvaa. Maan sisällä alueelliset erot ovat kuitenkin suuret.

Viisi Itä-Suomen maakuntaa – Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Etelä-Karjala, Pohjois-Karjala ja Kainuu – tuottivat vuonna 2012 jo yli 60 prosenttia kaikesta käyttämästään energiasta uusiutuvista energialähteistä. Pääosassa oli puu, joka kattoi lähes puolet alueen energiatarpeesta (MT 17.2.).

Itä-Suomella on tietysti luontaisia edellytyksiä uusiutuvan energian tuottamiseen. Metsävaltaisissa maakunnissa puuenergiaa kertyy aktiivisen metsätalouden ja metsäteollisuuden tuottamana.

Korkeisiin osuuksiin ei silti päästäisi, elleivät myös alueen kunnat ja energialaitokset suosisi metsäenergiaa. Saastuttavasta kivihiilestä Itä-Suomi on onnistunut pääsemään eroon lähes kokonaan. Energia tuotetaan kotimaisesta raaka-aineesta ja kotimaisella työllä.

Uusiutuvaa energiaa on Suomessa paitsi pakko, myös järkevää lisätä jatkossakin. Siksi on hyvä, että Itä-Suomi tarjoaa kannustavan esimerkin.

Myönteisiä uutisia tulee toki muualtakin. Turun Seudun Energiantuotanto ja sen pääosakas Fortum ovat päättäneet korvata Naantalin hiilivoimalaitoksen uudella monipolttoainevoimalalla (MT 14.2.).

Uusi voimala voi kivihiilen ohella käyttää tuotannossaan haketta sekä polttoon soveltuvaa kierrätysjätettä. Uusiutuvan osuus alueen energiantuotannosta kasvaa merkittävästi.

Myös Helsinkiin kohdistuu odotuksia. Suomea on vaikea esitellä uusiutuvan energian mallimaana, kun sen pääkaupunkia koristavat voimaloiden kivihiilikasat.

VIERASYLIÖ

Opettiko Uusi-Seelanti jotakin?

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta tutustui maaliskuussa 1996 Uuden-Seelannin maatalouteen. Samana vuonna pääministeri Paavo Lipponen ilmoitti, että Suomi ei lähde kopioimaan Uuden-Seelannin ratkaisuja oman taloutensa uudistustyössä.

Uusi-Seelanti teki radikaalit ratkaisunsa umpikujatilanteessa kokien ne silloin ainoaksi mahdollisuudeksi. Onko kokemuksilla nyt käyttöarvoa?

Vuoden 1996 ilmapiirissä tuntui edelleen maatalousreformin (1984) ja muiden 1990-luvun alun uudistusten radikaalisuus. Kaupanesteet oli poistettu ja elinkeinovapaus maanosto-oikeuksineen viety hyvin pitkälle.

Uuden-Seelannin tärkein vientituote on liha. Hormonien käytön suhteen sen tuotannon edistämisessä säännökset olivat vuonna 1996 todella väljät. Niinpä lihan vienti USA:han käsitti 80 prosenttia maan kaikesta viennistä. Nyt EU:kin joutuu ottamaan kantaa kyseisten säännösten ”väljyyteen” USA:n kanssa käytävissä vapaakauppaneuvotteluissa.

Tuotantokentän reipas avaaminen synnytti uuttakin, kuten kemian-, elektroniikka- ja kodinkoneteollisuutta. Luonnonvarapuolella peltometsätalous, agroforestry, oli isäntien erityisen mielenkiinnon kohteena; rannikoille tarvittiin eläviä puita lieventämään merituulten vaikutusta – maapohja oli valmiiksi karjanlaidunta.

Maa- ja metsätalousministeriömme oli pyynnöstä pohtinut sitä, mitä peltometsätalous meillä voisi olla, jos sellaista olisi.

Globaaleissa ympyröissä Uuden-Seelannin maatalousvirkamiesten ja haastateltujen tuottajien asenne oli selvä: ”Maailman kauppajärjestön tulisi pitää huoli siitä, että kaikkinainen maataloustuki kielletään”. Tämä kertoo siitä, että maailmanmarkkinahintaan tuottaminen ja ulkomaille vienti ei globaalissa arkitodellisuudessa ollut ollut heillekään herkkua. Mistä moinen jyrkkyys kumpusi?

Järjestöjen apu yhä tärkeämpää

Maataloustukien poistaminen oli toteutettu kerta heitolla ”yhden yön yli” -ratkaisulla. Tiukkasin lounaspöydässä vieressäni istuneelta asiantuntijalta totuutta esiin, aivanko kaikki? No, oikeastaan ei. Jos kaikki mättää, niin sitten tukia voidaan maksaa.

Osana perustavaa laatua olevaa talousuudistusta kaikki mahdollinen oli ensin yhtiöitetty, sitten yksityistetty, puhtaasta ja likaisesta vedestä sähköntuotantoon ja -jakeluun, jopa virastotoimintoihin saakka. Yhtiöiden osake-enemmistöt olivat luiskahtaneet toisaalta japanilaisille, toisaalta amerikkalaisille suursijoittajille.

Niin ikään johtavalta virkahenkilöltä kuultuna sähkön- ja vedenjakeluhäiriöt olivat yleistyneet ja elintarvikehuollon kannalta huolta aiheuttivat muun muassa runsastuneet salmonellaesiintymät.

Rikkaat näyttävät rikastuvan ja köyhät köyhtyvän.

Avustusjärjestöjen ulkomainoskylttien huomattava näyttävyys johdatti keskustelun sosiaaliseen muutokseen: rikkaat näyttävät rikastuvan ja köyhät köyhtyvän. Järjestöjen apu oli tullut yhä tärkeämmäksi.

Sittemmin on tapahtunut myös julkisen hallinnon liikahduksia huolenpidon suuntaan, ei vähiten siitä syystä, että köyhtyminen oli kohdannut erityisesti maan alkuperäisväestöä, maoreja.

Työttömyysturva merkitsee nyt 530 euron kuukausikohtaista nettotuloa asumistuella höystettynä. Maahan on muodostunut pätkätöillä elävä niin sanottu prekariaatti. Minimituntipalkka on 8,25 euron edestä paikallisia Uuden-Seelannin dollareita.

Vertailukohteita löytyy länsimaista

Saksassa minimipalkka on oleva 8,50 euroa ja USA:n kuusi ja puoli euroa koostuu osista. USA:ssa täydennystä on haettava toimeentuloturvan luukulta. Uusi-Seelanti ei siis poikkea muista länsimaistyyppisistä valtioista. Se on meikäläisessä mittapuussa suurtilallisten elintarvikevientimaa.

Ravinto ja suoja ovat nimittäin globaaleja ekologisia perustekijöitä. Maapallon väestön nopea runsastuminen muuttaa elintarvikkeiden kysyntää. Kaakkois-Aasian uuden keskiluokan määrällinen ja ostovoimallinen muutos nostaa lihankysyntää suorastaan rajusti. Se näkyy esimerkiksi Kiinan ja Etelä-Korean muuntumisena puolessa vuosikymmenessä peltomaiden massiivisen hankinnan merkeissä siirtomaavalloiksi.

Uusi-Seelanti on brittien entinen siirtomaa, joka muuntui vuonna 1931 itsenäiseksi Kansainyhteisön jäseneksi. Britit valloittivat lintusaaret ja tekivät niistä tuontinisäkkäiden varaan perustuvan vientitalouden. Kolmea merinisäkäs- ja yhtä montaa lepakkolajia lukuun ottamatta alkuperäisnisäkäslajistoa ei ollut.

Ratkaiseva biologinen perusta nykyiselle kasvinsyöjänisäkästaloudelle on tuoreen heinän saatavuus ympäri vuoden, tuotantoeläimen monimahaisuus hyvänä avuna.

Nauta, lammas ja vuohi olivat luonnollinen valinta, hirvieläinkartoituksen perusteella valikoitui saksanhirvi tarhattavaksi. Lampaita on ollut enimmillään 70–80 miljoonaa yksilöä, nyt reilut 30 miljoonaa päätä. Nautojen määräksi ilmoitetaan 10 miljoonaa yksilöä.

Kaikki on kaupan

Saksanhirviä on kasvatettu muun muassa Euroopan markkinoille. Tarhassa tuotettua lihaa myydään meillä ”riistaksi” leimattuna. Saksanhirvi on toki edelleen saksanhirvi, mutta saksanhirvikäristys valmistetaan näin kilpailuun poronkäristyksen kanssa. Porosta asiakkaalla on valmis myönteinen mielikuva, vaikka se olisi pihassa kasvatettu.

Uuden-Seelannin Pohjoissaari kuuluu subtrooppiseen ilmastovyöhykkeeseen. Lämpötila ei laske pakkasen puolelle. Lehmät ovat laitumella läpi vuoden, lypsyaseman katoksen tarjotessa sadesuojaa. Kylmimpien kuukausien ajaksi naudat saavat loimet suojakseen. Maitotilan kulurakenne poikkeaa siis ratkaisevasti suomalaisesta.

Uuden-Seelannin maatalousmallilla on myös kielteiset puolensa. Ravinteita karkaa kaikenlaisiin vesiin, myös pohjaveteen. Puhtaasta, makeasta vedestä voi olla puutetta.

Uudessa-Seelannissa käyntimme jälkeen maapallolle on ilmestynyt puoli miljardia lisää väkeä. Ruokatottumukset ovat muuttumassa luonnonvaroja kuluttavampaan suuntaan. Ennustan, että Uuden-Seelannin saksanhirvilihatuotanto on pian kiinalaisten hallinnassa. Kaikkihan on Uudessa-Seelannissa kaupan.

Mitä eksoottista tarjottiin Uuden-Seelannin ulkoministerille suomalaisella lounaalla? Lammasta tietenkin, uusiseelantilaista lammasta!

ERKKI PULLIAINEN
Kirjoittaja on emeritusprofessori ja tietokirjailija.

PÄIVÄN KUVA

OLAVI KIETÄVÄINEN

Ravintoketjun kakkonen

Hauki on kärkisijoilla kilpailussa ruuasta, sillä se ei karta mitään kaloja. Se syö jopa lajitovereitaan. Kasvaakseen kilon, hauki tarvitsee 30 kiloa saalista. Siksi se pitää särkikalojen kantoja kurissa monissa järvissä.
Tämä hauki tosin on kohdannut vahvempansa, ihmisen.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: EIJA MANSIKKAMÄKI

Naisen käsilaukkuko musta aukko?

Istuin vuosia sitten erään (mies)työkaverin kanssa samassa työhuoneessa, kaivelin käsilaukkuani (siihen aikaan melko pieni) enkä löytänyt etsimääni (tietenkin jotakin työssä tarpeellista, kuten kynää tai nauhuria).

Päätin siivota veskani siltä istumalta. Kippasin kaiken pöydälle, ja mitä sieltä löytyikään! Lompakon, kalenterin, vihkon, meikkipussin, avainten, junalipun, nenäliinapaketin ja terveyssiteiden lisäksi tarpeelliset seitsemän kynää, laastaria, kaksi pikkuautoa, tutti, pari varakorppua (jos lapset kiukuttelevat, tai se työkaveri), kolme Muumi-kirjaa ja kuivuneita kosteuspyyhkeitä (suuhun, sormiin, peppuun...).

(Mies)työkaverin silmät laajenivat ja kieltämättä omanikin. Työpöytäni (ei niin pieni) peittyi tavaraan, jota vain pienten lasten äidit ymmärtävät kuljettaa mukanaan myös työpäivinä. Voi nimittäin käydä niin, että viikonloppuna mennään Prismaan tai Ikeaan, ja jos kirja tai korput puuttuvat, ollaan pulassa.

Ihmetystä ei herättänyt vain esineiden määrä, vaan myös käsilaukkuni: kuinka tämä kaikki voi mahtua sinne? Muodissa eivät olleet vielä nämä nykyiset, jotka muistuttavat enemmän lentokoneeseen otettavaa käsimatkatavaraa kuin toimistotyöläisen minimivarustusta.

Naisen käsilaukkuun mahtuu kaikki, mutta sieltä ei löydä mitään.

ejia.mansikkamaki@maaseuduntulevaisuus.fi

Ei ihme, että niistä vinoillaan.

Aikaa kului, ja minullakin on nyt reilumman kokoinen laitos käsipielessäni. Mutta (kumma juttu): aina se on yhtä täynnä ja tavarat hukassa.

Olenkin keksinyt (mielestäni) osuvan sloganin: Naisen käsilaukkuun mahtuu kaikki, mutta sieltä ei löydä mitään. (Tämä on huumoria, jonka juuri ja juuri kestän itse.)

Kukaan muu ei sitä kuitenkaan saa kaivella. Ei, vaikka pirisevä kännykkä veisi kaikkien hermot. (Kyllä se yleensä lopettaa, viimeistään löytyessään.)

Naisen käsilaukkuko muka musta aukko?

Kyllä, muun muassa viime viikolla. Hankin syksyllä Puolasta halvan ja pätevän keinonahkalaukun, joka kestää katseen ja sään ja jossa on riittävästi käteviä vetoketjutaskuja kaikenlaisiin tarpeisiin.

Kävi kuitenkin niin, että pieneen tärkeään taskuun tuli reikä. Avaimet, muutama kynä, kolikko ja liuta käyntikortteja löytyivät vuorikankaan uumenista. Lopetin pikkutaskujen käyttämisen, ja yhtäkkiä omaisuuteni velloi sekasortoisena laukkuni (melko iso) sisällä.

Kätevä emäntä keksi (tähänkin) ratkaisun. Erään naapurimaan kansainvälisen vaateketjun poistomyyntilaarissa oli pirteän pinkkejä pussukoita (vetoketjullisia), joihin voi lajitella esineistöään ja kaivaa kassin pohjalta siistin pussukan kerrallaan (kun tietäisi vain minkä, ovat kaikki samanvärisiä). Tapaa voi suositella niillekin, joiden käsilaukuissa ei ole reikiä.

Olenkin nyt tyytyväinen (ainakin viikon), sillä tavarat mahtuvat käsilaukkuuni tässä elämäntilanteessani. Enää laukku ei (ymmärrettävästi) täyty tuteista ja pikkuautoista, vaan käyntikorteista, kulkuluvista, älykännykästä, nappiparistoista, käsivoiteesta ynnä muusta aikuiselle naiselle tärkeistä tavaroista.

Saattaa olla, että laukkua pitää kasvattaa (vain hieman), kun ikää karttuu ja kassiin kertyy (vielä) kypsemmän naisen tavaroita, kuten känsälaastareita, kuumotuksenestäjäsuihkeita, inkontinenssivaippoja ja nitroja.

Naisen käsilaukkuun mahtuu naisen koko elämä. Mihin miehen?

LEHTIKATSAUS

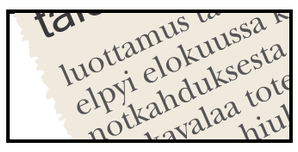

Velkatalkoot yhteinen asia

Keskipohjanmaa muistuttaa, että valtion velkaantumisen katkaiseminen on yhteinen ponnistus.
”Perussuomalaiset ja keskusta ovat monta kertaa halunneet päästä neuvottelemaan hallituksen kanssa kuntauudistus- ja sote-paketin sisällöistä. Tähän asti tarjous ei ole kelvannut. Aivan kuten velkaantumisen katkaisupyrkimyksissä myös soteratkaisussa on kyse yli vaalikauden ulottuvasta isosta rakenneuudistuksesta.

Velkaantumisen katkaisu on yhteinen asia, mutta Katainen ei tule saamaan oppositiolta avointa valtakirjaa. Oppositiopuolueet tuskin tarttuvat tarjoukseen, elleivät ne pääse vaikuttamaan myös siihen, mitä menoja hallitus leikkaa ja mitä veroja korottaa.”

Omaishoitoa kannattaa tukea

Iltalehden mielestä omaishoitajien kuristaminen on kohtuutonta ja tyhmää säästämistä.
”Vanhusten lisäksi omaishoitajat huolehtivat myös mielenterveyskuntoutujista, vammaisista lapsista ja pitkäaikaissairaista. Omaishoito on erittäin merkittävä mutta päättäjien aliarvioima ja laiminlyömä osa hoivaverkostoamme.

Kelan tutkimuksen mukaan omaishoitajat toivat yhteiskunnalle viime vuonna noin 3,3 miljardin euron nettosäästöt sosiaali- ja terveydenhuollon menoissa. Ilman omaishoitoa vanhuspalveluiden kulut olisivat yli kaksinkertaiset. Vain pieni osa kaikista omaisiaan auttavista ja hoitavista saa kuntien maksamaa omaishoidon tukea.”

”Nyt kun julkisesta taloudesta etsitään taas kissojen ja koirien kanssa mahdollisia säästökohteita, on kumma kyllä juuri omaishoitajien pienet roposet laitettu monessa kunnassa ja kaupungissa suurennuslasin alle.”

Hölmö ehdotus

Suomenmaan mielestä Kuntaliiton esitys kunnallisesta puoluetuesta on poliittisesti hölmö.
”Kuntaliitto haluaisi uudistaa puolueiden paikallistason rahoitusta ottamalla käyttöön kunnallisen puoluetuen. Kuntaliiton mielestä puolueille pitäisi maksaa tukea suoraan kannatuksen mukaan kunnan talousarviosta.

Kuntaliiton ehdotuksessa on varmasti puolensa, mutta poliittisesti se on suorastaan hölmö. Jos suomalaisessa poliittisessa järjestelmässä on joku kirosana, niin takuuvarmasti se on ”puoluetuki” – sitä tarkemmin erittelemättä. Yksi ”puoluetuki” siis riittää, kiitos!

Nykyisin luottamushenkilöt antavat yleensä puolueilleen tietyn prosentin kokouspalkkioistaan. Tämän puolueveron maksavat siis luottamushenkilöt, eivät kunnat. Vaikka kuinka viisasteltaisiin siitä, kuinka kokouspalkkiotkin maksetaan kunnan kassasta, ei luottamushenkilövero ole puoluetukeen verrattava automaatti.”